

dvacáté století na maloměstě

Stanislav Komárek: *Černý domeček*, Petrov, Brno 2004

Stanislav Komárek patří spolu s Václavem Cílkem k největším hvězdám tuzemské populárně-vědné esejistiky, jeho autorský záběr je ovšem širší a občas se vydá i na půdu prozaické fabulace. Po takřka ecovském dobrodružství v románu *Opšlístisova nadace* (Petrov 2002), balancujícím na hraně fantastiky, přišel s dílem trochu jiného rázu.

Je to spíš přebujelý esej než román, řada historických a jazykovědných odboček a exkursů se větví všemi směry, možná až moc. I přes toto a přes Komárkův do jisté míry „profesorský styl“ se ale text čte docela dobře a dá se říct příjemně — ostatně kdo z čtenářů pocházejících z venkova nebo malého města by neznal podobný způsob vyprávění, v němž jednotlivé příhody asociují další a další a ono to celé tak hezky plyne...

Jen lehce beletrizovaná mikrohistorie městečka Kropáčova Blatnice, jejímž pravděpodobným předobrazem je Kardašova Řečice, ležící nedaleko autorova rodného Jindřichova Hradce, a především dvou zde žijících rodin a jednoho domu pokrývá chronologicky celé dvacáté století, konkrétně období od července 1900 do června 2000. Objevují se tady zřetelné autobiografické rysy. Ve druhé polovině knihy, zvláště v pasážích věnovaných pobytu Komárkova alter ega Tomáše Vozábala v emigraci, mi ono soustředění se na vlastní osudy, jinak vcelku pochopitelné, připadá už trochu předimenzované. Vypravěč opouští linii příběhu až příliš náhle a na příliš dlouhou dobu, čímž se kompozice románu poněkud hroutí a čtenář je zmaten. Nevěřím, že je to autorský záměr.

Kdybych si chtěl hrát na psychoanalytika a objevovat objevené, poukazoval bych třeba na to, že ženské postavy jsou zde modelovány mnohem výrazněji než mužské, případně na úlohu snů v životě protagonistů, a vyvozoval bych z toho dalekosáhlé závěry o spisovatelově dětství a dospívání. Ale protože právě akcentování zmíněných motivů bylo autorským záměrem (Komárek se o tom ostatně sám zmiňuje v úvodu), upozorním místo toho třeba na občasné mrazivé postřehy, například ten o vlčích v Karpatech na sklonku druhé světové války (s. 106), prozrazující pohled biologa, pro něhož jsou lidé jen jedním z mnoha živočišných druhů. A to je trochu jiná káva (nebo jakýkoli studený či teplý nápoj) než u většiny mnohdy idealizujících vzpomínkových próz.

Když už jsme u toho: v tomto literárním poddruhu má Komárkův text svým nadhledem a smyslem pro dějinnou ironii poměrně blízko třeba k *Europeaně* Patrika Ouředníka, i když po formální stránce jde o knihu značně odlišné. Překotné děje dvacátého věku a jejich vliv na lidské životy jsou zkrátka čím dál inspirativnější pro různorodé autorské typy.

Jaký asi bude samým autorem anoncovaný třetí (a prý poslední) román *Mandaríní*?

Antonín K. K. Kudláč